

NÂNG CAO KHẢ NĂNG ĐÁP ỨNG CÁC TIÊU CHUẨN CHẤT LƯỢNG CỦA DOANH NGHIỆP XUẤT KHẨU VIỆT NAM

ĐẶNG NGUYỄN MẠNH

Trong bối cảnh hội nhập kinh tế quốc tế sâu rộng, việc các doanh nghiệp Việt Nam áp dụng và đáp ứng các tiêu chuẩn chất lượng đối với sản phẩm, hàng hóa xuất khẩu sang các thị trường quốc tế là yêu cầu tất yếu. Nâng cao cả năng lực đáp ứng các tiêu chuẩn chất lượng sẽ giúp doanh nghiệp thuận lợi hơn trong việc tránh và vượt qua các hàng rào kỹ thuật thương mại, thúc đẩy xuất khẩu bền vững và nâng cao năng lực cạnh tranh.

Yêu cầu về tiêu chuẩn chất lượng đối với hàng hóa xuất khẩu

Trong thương mại quốc tế, các rào cản kỹ thuật đối với thương mại là các tiêu chuẩn, quy chuẩn kỹ thuật mà một nước áp dụng đối với hàng hoá nhập khẩu và/hoặc quy trình nhằm đánh giá sự phù hợp của hàng hoá nhập khẩu đối với các tiêu chuẩn, quy chuẩn kỹ thuật đó. Hiệp định về các rào cản kỹ thuật đối với thương mại của Tổ chức Thương mại Thế giới (WTO) phân biệt 03 loại biện pháp kỹ thuật gồm: Quy chuẩn kỹ thuật; Tiêu chuẩn kỹ thuật; Quy trình đánh giá sự phù hợp của một loại hàng hoá với các quy định/tiêu chuẩn kỹ thuật.

Các biện pháp kỹ thuật trên về nguyên tắc là cần thiết và hợp lý nhằm bảo vệ những lợi ích quan trọng như sức khoẻ con người, môi trường, an ninh quốc gia... Vì vậy, mỗi quốc gia đều thiết lập và duy trì một hệ thống các biện pháp kỹ thuật riêng đối với hàng hoá của mình và hàng hoá nhập khẩu. Các biện pháp kỹ thuật được các quốc gia xây dựng, ban hành dưới dạng các văn bản khác nhau tùy vào hệ thống văn bản quy phạm của từng nước; đồng thời cũng thể hiện những mục tiêu khác nhau, phản ánh những đặc trưng khác nhau của mỗi nước về điều kiện địa lý, trình độ phát triển, nhu cầu thương mại và tài chính...

Các quốc gia trên thế giới thường có yêu cầu cụ thể về chất lượng sản phẩm thông qua việc quy định áp dụng các tiêu chuẩn quốc gia, tiêu chuẩn quốc tế, khu vực và nước ngoài cho sản phẩm hàng hoá nhập khẩu. Bên cạnh đó, một số tổ chức phi chính phủ, hiệp hội bán lẻ còn công bố các tiêu chuẩn riêng nhằm tạo

Hoạt động xuất nhập khẩu của Việt Nam ngày càng sôi động khi tham gia nhiều hiệp định thương mại tự do

ra những công cụ kỹ thuật quan trọng để quản lý, kiểm soát chất lượng, an toàn của sản phẩm hàng hóa, dịch vụ cung cấp trên thị trường tại nhiều nước công nghiệp phát triển.

Việt Nam hiện nay đã hội nhập sâu rộng vào kinh tế thế giới với việc tham gia một loạt các hiệp định thương mại song phương và đa phương (FTA). Trong quá trình hội nhập, bên cạnh các cam kết của các thành viên về thuế quan thì nội dung rất quan trọng là tuân thủ thực thi các cam kết về các hàng rào kỹ thuật đối với hàng hóa xuất khẩu, nhập khẩu. Do đó, để sản phẩm Việt có thể lên kệ hàng của các quốc gia, các doanh nghiệp xuất khẩu cần phải tìm hiểu, đáp ứng điều kiện tiêu chuẩn chất lượng theo yêu cầu của nước nhập khẩu, từ đó nâng cao năng lực cạnh tranh để thích ứng với môi trường kinh doanh mới, vượt

Doanh nghiệp cần đáp ứng các tiêu chuẩn chất lượng khi xuất khẩu hàng hóa

qua được rào cản khắt khe về hàng rào kỹ thuật để tự tin đưa sản phẩm sang các nước lớn trên thế giới.

Giải pháp tăng cường đáp ứng tiêu chuẩn chất lượng cho xuất khẩu

Thời gian qua, để hỗ trợ doanh nghiệp trong việc đáp ứng các biện pháp kỹ thuật trong thương mại, Tổng cục Tiêu chuẩn Đo lường Chất lượng (Bộ Khoa học và Công nghệ) đã tuyên truyền, hỗ trợ doanh nghiệp về cách tiếp cận đến các tiêu chuẩn mới, áp dụng các tiêu chuẩn, quy chuẩn kỹ thuật, tăng cường năng lực đánh giá sự phù hợp. Trong đó, đặc biệt ưu tiên đến hàng hóa xuất khẩu chủ lực nhằm đáp ứng các yêu cầu của thị trường, tận dụng cơ hội sản xuất, xuất khẩu trong thời kỳ kinh tế hội nhập như hiện nay.

Bộ Khoa học và Công nghệ cũng đã phối hợp với các bộ, ngành, cơ quan, đơn vị có liên quan rà soát, soát xét hài hoà hệ thống tiêu chuẩn quốc gia với tiêu chuẩn quốc tế, đặc biệt trong các lĩnh vực ưu tiên làm cơ sở cho thuận lợi hoá thương mại, xuất khẩu và nhập khẩu hàng hoá giữa Việt Nam với các nước trong khu vực và trên thế giới. Đồng thời, chủ động tham gia vào các tổ chức, diễn đàn khu vực và thế giới, xúc tiến triển khai ký kết và tổ chức thực hiện các hiệp định, thoả thuận thừa nhận lẫn nhau trong khuôn khổ Hiệp hội các Quốc gia Đông Nam Á (ASEAN), Diễn đàn Hợp tác Kinh tế châu Á – Thái Bình Dương (APEC), Thỏa thuận Công nhận lẫn nhau (MRA) song phương giữa các nước. Trong đó, ưu tiên ký kết MRA với các nước có giá trị hàng hoá trao đổi thương mại lớn với Việt Nam nhằm tạo điều kiện thuận lợi cho các doanh nghiệp tiếp cận, sản xuất sản phẩm phù hợp với tiêu chuẩn quốc tế, giúp doanh nghiệp giảm chi phí đánh giá sự phù hợp, nhờ đó giảm giá thành sản phẩm.

Trên thực tế, hệ thống tiêu chuẩn quốc gia đã góp phần tích cực nâng cao năng suất, chất lượng sản phẩm, hàng hóa Việt Nam, bảo đảm an toàn cho con người và môi trường, góp phần tăng cường xuất khẩu và thuận lợi hóa giao dịch thương mại của Việt Nam trên trường quốc tế. Việc đáp ứng yêu cầu của các tiêu chuẩn hài hòa với tiêu chuẩn quốc tế đã giúp các doanh nghiệp của Việt Nam tiếp cận các thị trường khó tính một cách thuận lợi, không bị cản trở bởi các rào cản kỹ thuật trong xuất khẩu, đồng thời khẳng định được trình độ chất lượng để cạnh tranh bình đẳng với các sản phẩm cùng loại trên thị trường quốc tế.

Cùng với sự nỗ lực từ cơ quan quản lý nhà nước, để tránh thiệt hại kinh tế và ảnh hưởng lâu dài đến uy tín, bản thân các doanh nghiệp cần xác định rõ thị trường mục tiêu xuất khẩu, tìm hiểu kỹ về các quy định, các biện pháp kỹ thuật liên quan đến sản phẩm của từng thị trường thông qua hệ thống các cơ quan, tổ chức hỗ trợ, tư vấn. Điều này sẽ giảm thiểu tối đa cho doanh nghiệp về thời gian, chi phí, nhất là khi sản phẩm đã xuất khẩu đi nhưng bị áp dụng các quyết định thu hồi, kiện bồi thường vì không đáp ứng yêu cầu của nước nhập khẩu.

Hiệp định về các rào cản kỹ thuật đối với thương mại của WTO quy định, mỗi nước đều phải minh bạch hoá hệ thống các biện pháp kỹ thuật áp dụng cho hàng hoá của mình thông qua các hình thức khác nhau. Đặc biệt, Hiệp định buộc mỗi nước thành viên phải thiết lập một “Điểm hỏi đáp về các rào cản kỹ thuật” để trả lời và cung cấp các văn bản có liên quan đến các biện pháp kỹ thuật cho các nước thành viên và các đối tượng liên quan (trong đó có doanh nghiệp). Do đó, doanh nghiệp của Việt Nam có thể tiếp cận các quy định về các biện pháp kỹ thuật áp dụng tại từng thị trường xuất khẩu thông qua các Điểm hỏi đáp này.

Đồng thời, doanh nghiệp cần chủ động triển khai áp dụng các hệ thống quản lý chất lượng theo tiêu chuẩn quốc tế và đáp ứng yêu cầu bảo vệ sức khoẻ, môi trường như: ISO, 5S, HACCP, GMP... nhằm chuẩn hóa đầu ra theo yêu cầu từ phía nước nhập khẩu. Bên cạnh đó, cần đẩy mạnh đầu tư, đổi mới công nghệ, nâng cao năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp và hàng hóa xuất khẩu; chủ động nghiên cứu thị trường và xúc tiến thương mại; mở rộng, tăng cường liên kết giữa các doanh nghiệp trong nước, giữa các doanh nghiệp trong nước và doanh nghiệp nước ngoài, đặc biệt là các tổ chức đa quốc gia...

Thông tin tác giả:

TS. Đặng Nguyên Mạnh - Trường Đại học Thái Bình

Email: manhetc@gmail.com